

hus, det er ganske vist større, men alligevel er det ikke tilstrækkelig. Det forekommer mig, at denne Udgift til Rådhuset, denne årlige Leieudgift, er ikke saa stor, naar der ellers er væsentlige Grunde, der tale for at beholde Befalingsmandstolen. Det ærede Medlem talte om at slæbe alle Rekruterne derned, men det er ikke det, man gjør, kun Befalingsmændene. Den Udgift synes jeg altsaa ikke er saa stor. Naar der virkelig er Grund til at have en Skole i Nanders, kunde man gjerne gaa til den. — Til det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 3die Valgtreds (Dinesen) vil jeg kun gjøre en Bemærkning, nemlig at det glædede mig at høre ham opfordre det ærede Medlem for Ribe til at stemme for de 147,000 Kr. til Fødsfolkets Beklædning, men jeg vil saa sige til ham, at saa vil jeg ogsaa haabe, at han stemmer derfor; thi det er hele Udvalget, der har foreslaaet denne Bevilling nægtes. Det kan jeg heller ikke rigtig forstaa, at man kan ville have Depoter osv., men ikke en Gang vil give os det Nødvendige hertil. Jeg haaber, at jeg til tredie Behandling ser en smut Enighed fra de forskjellige Sider i Udvalget angaaende dette Punkt; det skulde glæde mig.

Jeg skal dernæst henvende et Par Ord til det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgtreds (Brandes). Jeg skal ikke komme ind paa det Meste af, hvad han sagde. Det gik op i Regioner, hvor det er mig noget vanskeligt at følge ham. Jeg vil kun gjøre et Par historiske og et Par politiske Bemærkninger til ham. Han begyndte med at kritisere mine historiske Bemærkninger. Hvad 1659 og 1807 angaar, har jeg ikke Meget at tilføie, til hvad der allerede er sagt, men han kritiserede en Bemærkning, jeg havde gjort om 1807, gaaende ud paa, at hvis man den Gang havde haft en saadan Befæstning, som var foreslaaet for 150 Aar siden, var Resultatet af Beskydningen maaske ikke blevet det, som det nu blev. Det undrer mig noget. Det lod til, at han ikke troede, at man i det sidste Par Aarhundreder, altsaa 150 Aar før 1807, havde bestræbt sig synderligt med Kjøbenhavns Befæstning. Han tager imidlertid fuldstændig fejl. Søvrigt bilder jeg mig ind, at det maa være en Distraktion af det ærede Medlem, thi naar man ellers staaer Organet for den høieste Oplysning saa nær, veed man naturligvis Sigt; og naar jeg kommer med Oplysninger derom, er det mere for andre ærede Medlemmers Skyld, som jeg ikke kan antage ere saa godt orienterede. Jeg kan da oplyse, at Kjøbenhavns Befæstning stammer fra det 15de Aarhundrede; den bestod den

Gang af Mur- og Plankeværk. I Midten af det 17de Aarhundrede fik vi Kastellet bygget af Christian den 4de, nemlig fra Marts 1627—33. I 1645, altsaa ogsaa under Christian den 4de, kom der en fuldstændig Plan frem til Kjøbenhavns Befæstning, og det var den, jeg sigtede til. Den Gang saa man allerede saa langt frem i Fremtiden, at havde man haft den Plan udført i 1807, havde man staaet sig ved den. Denne Plan gik ud paa, at den gamle Befæstning, som var langt længere inde, og som en Del af de Herrer have kjendt i deres Ungdom, skulde rykkes frem til Søerne med Værker paa den anden Side og ved Overgangene over Søerne, altsaa en temmelig fremskudt Befæstning, som den mener jeg, at havde man haft den i 1807, saa havde det nok hjulpet. Den blev imidlertid opgivet, og Kjøbenhavn blev befæstet saaledes, som vi alle have kjendt det, med en Linie fra Kastellet over Nørreport og Vesterport ned til Rysensten. Det var under Frederik den 3die, at den fik den Form. Navnet Rysensten stammer fra en bekjendt Ingenieur Henrik Rysse, der var her inde paa den Tid. Under de følgende Konger fremkom der stadig Forslag til Forandringer i Befæstningen. Saaledes blev i 1717 en Plan fremsat, der fastholdt væsentlig samme Linie som Christian den 4de, men den blev heller ikke udført. Under Christian den 6te og Frederik den 5te blev denne Plan stadig undersøgt og anbefalet, men førte ikke til noget Resultat, saaledes at, da Begivenhederne i 1807 kom, da Kjøbenhavn virkelig blev belejret og bombarderet og maatte kapitulere og udlevere sin Flaade, var det egentlig den samme Befæstning; alle Planer til Udvidelse vare ikke komne til Udførelse. Man kan derfor virkelig sige, at hvis Christian den 4des Plan af 1645 den Gang havde været gennemført, var Resultatet i 1807 ikke blevet det, som det blev. Efter 1807 begyndte man lige strax med at nedsætte en Kommission til at undersøge Sagen. Den 9de November 1807 blev der nedsat en Kommission, der udtalte, at den fastholdt væsentlig Christian den 4des Linie af 1645, men det blev udsat igjen. 1809 kom Spørgsmaalet atter for, og da kom man til et mere udvidet Forslag end Christian den 4des; da kom man til at beholde den egentlige Vold, men tillige foreslaa en ydre Linie, som skulde bestaa af et vist Antal Batterier, der skulde gaa bag om Frederiksberg Slot, Lersøen og ned til Svanemøllen, men det blev atter kun ved Planer, og nu fortsatte man paa den Maade — jeg skal ikke trætte Forsamlingen længe — fra 1846—48, det var disse Planer af 1809, som man fastholdt, men ikke